

Promo - LEX

promovarea democrației și a drepturilor omului

coaliția 2009

coaliția civică pentru alegeri libere și corecte

COALIȚIA CIVICĂ PENTRU ALEGERI LIBERE ȘI CORECTE

ASOCIAȚIA PROMO-LEX

RAPORT nr.1

**Monitorizarea alegerilor locale generale
din 5 iunie 2011**

Perioada de monitorizare: 5 aprilie – 3 mai 2011

Publicat la 5 mai 2011

Acest proiect beneficiază de asistență tehnică și financiară din partea National Democratic Institute for International Affairs (NDI). Opiniile exprimate în raport aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

**Raportul nr.1 de monitorizare a alegerilor locale generale din
5 iunie 2011**

CUPRINS:

I. REZUMAT

II. EFORTUL DE MONITORIZARE PROMO-LEX

III. CONTEXT PREELECTORAL

IV. CONSTATĂRI

- A. Administrația publică**
- B. Administrația electorală**
- C. Listele electorale**
- D. Concurenții electorali**
- E. Mass-media locală/regională**

V. RECOMANDĂRI

I. REZUMAT

Perioada preelectorală pentru alegerile generale locale din 5 iunie 2005 a fost marcată de o incertitudine legată de anunțarea datei scrutinului. Totuși, aceasta s-a înscris în limitele prevăzute de Codul Electoral, astfel fiind asigurată continuitatea în activitatea administrației publice locale. Parlamentul a adoptat modificări la Codului Electoral depășind termenul recomandat în acest sens de către Comisia de la Veneția.

Observatorii Promo-LEX au constatat că autoritățile administrației publice locale tind să respecte termenele stabilite de legislația electorală și întreprind măsurile necesare în vederea creării unor condiții egale pentru toți concurenții electorali. Autoritățile administrației publice locale, cu unele excepții, oferă susținerea logistică necesară organelor electorale.

Organele electorale au fost constituite, cu unele excepții, în termenele stabilite de lege și au manifestat comportament corect față de concurenții electorali. Totuși, deficiențe s-au constatat la constituirea secțiilor de votare, afișarea informațiilor privind sediile secțiilor de votare și datelor de contact pentru relații publice. Către 3 mai 2011, pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale lipsea informația sistematizată privind sediile secțiilor de votare și datele de contact ale acestora.

Observatorii au fost sesizați asupra cel puțin două cazuri de imposibilitate de exercitare a dreptului de a fi ales în calitate de aleși locali în unitățile administrativ-teritoriale Bender și UTA Regiunea transnistreană, din cauza imposibilității de constituire acolo a organelor electorale corespunzătoare.

Majoritatea primăriilor nu au demonstrat o abordare standardizată de lucru privind întocmirea, administrarea, transmiterea, actualizarea și verificarea listelor electorale. Observatorii au avut acces la listele electorale fără obstacole.

Observatorii au constatat cazuri de interpretare extensivă a legislației electorale. Aceasta a favorizat activități de agitație electorală înaintea înregistrării în calitate de candidat la organele electorale, inclusiv cu oferirea unor cadouri electorale. Îngrijorare deosebită prezintă cazurile de intimidare față adversarii de opinie/politici și cazurile de utilizare a resurselor administrative.

Misiunea de observare Promo-LEX constată implicare activă a mass-media națională, locală și regională în reflectarea campaniei electorale, având interes deosebit pentru activitatea administrației electorale și cea a concurenților electorali. Autentificarea autorilor publicității electorale a fost în unele cazuri problematică, contrar prevederilor legale.

Recomandările Misiunii de observare Promo-LEX sunt formulate cu bună credință și urmăresc îmbunătățirea procesului electoral. Acestea pornesc de la faptele constatate și indică asupra direcției pentru intervenția necesară, fără a impune soluții specifice.

Proiectul „Monitorizarea alegerilor locale generale din 5 iunie 2011” beneficiază de asistență tehnică și financiară din partea National Democratic Institute for International Affairs (NDI). Opiniile exprimate în prezentul raport aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

II. EFORTUL DE MONITORIZARE PROMO-LEX

Monitorizarea alegerilor locale generale, preconizate pentru 5 iunie 2011, este un proiect realizat de Asociația Promo-LEX în cadrul Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte „Coaliția 2009”. „Coaliția 2009” este o uniune benevolă de organizații non-guvernamentale, care implementează proiecte de îmbunătățire a procesului electoral și sporire a încrederii cetățenilor în acest proces. Programele de monitorizare a alegerilor locale generale în cadrul „Coaliției 2009” sunt implementate atât de Promo-LEX, cât și de alte organizații care fac parte din aceasta.

Activitatea Efortului de monitorizare Promo-LEX este coordonată de către 18 observatori grupați în echipele centrale de Rețea, Analiză, Logistică, Comunicare și Management General. Echipele centrale își desfășoară activitatea din data anunțării alegerilor locale generale până la elaborarea raportului final de observare a alegerilor, incluzând astfel constatări ale perioadei prelectorale și post electorale, după caz.

Efortul de monitorizare Promo-LEX cuprinde 40 observatori pe termen lung care vor monitoriza procesul electoral în toate circumscripțiile electorale de nivelul II, din Republica Moldova în perioada 18 aprilie – 25 iunie 2011. Toți observatorii vor raporta constatările într-o formă standardizată, în baza observării directe, întâlnirilor cu interlocutori și consultarea documentelor oficiale.

În zilele alegerilor, Promo-LEX va trimite circa 650 observatori pe termen scurt în secții de votare deschise pe teritoriul Republicii Moldova, precum și echipe mobile de observatori. Secțiile de votare în care vor fi prezenți (pe durata zilei scrutinului) observatori pe termen scurt sunt selectate în baza a două criterii: eșantion reprezentativ și acoperire totală a secțiilor de votare din circumscripțiile municipală Chișinău, Bălți și Comrat. Efortul Promo-LEX va realiza Numărarea în Paralel a Voturilor (PVT), Numărătoarea Rapidă (Quick Count) în baza unui eșantion reprezentativ, precum și observarea calității desfășurării scrutinului.

Proiectul beneficiază de asistență tehnică și financiară din partea National Democratic Institute for International Affairs (NDI). Opiniile exprimate în raport aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

III. CONTEXT PREELECTORAL

Perioada preelectorală a fost marcată de incertitudine privind data organizării alegerilor locale generale și modificări la Codul Electoral operate în afara termenului recomandat de către Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția). Totuși data stabilită pentru alegeri s-a încadrat în termenele prevăzute de Codul Electoral, astfel fiind asigurată continuitatea în activitatea autorităților publice locale.

La 3 iunie 2007 au avut loc alegeri locale generale, în cadrul cărora a fost aleasă administrația publică locală cu un mandat de 4 ani, după cum prevede art.119 alin.1 Cod Electoral. În cadrul ședinței plenare a Parlamentului din 31 martie 2011, urmare a unei propuneri ad-hoc, neincluse în

ordinea de zi inițială, deputații au votat Hotărârea nr.51 prin care au stabilit data alegerilor locale generale pentru 5 iunie 2011.

Conform art.119 Cod Electoral, aleșii locali: primarii orașelor (municipiilor), satelor (comunelor) și consilierii în consiliile raionale, orașenești (municipale) și sătești (comunale) se aleg prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. În cadrul alegerilor locale generale urmează a fi aleși 12,638 aleși locali: 898 primari și 11,740 consilieri locali, dintre care 1,118 în consiliile locale de nivelul II și 10,622 în consiliile locale de nivelul I.

Comisia de la Veneția, prin Codul bunelor practici în materie electorală (2002), recomandă statelor să se abțină de la operarea modificărilor la legislația electorală în mod frecvent, iar în special cu un an înainte de ziua alegerilor. Contrar acestor recomandări, Parlamentul a operat în perioada preelectorală și electorală modificări la Codul Electoral.

La 26 martie 2011, la Codul Electoral au fost operate modificări legate de clarificarea aspectelor ce țin de salarizarea membrilor organelor electorale.

La 1 aprilie 2011, ulterior anunțării datei alegerilor locale generale, Parlamentul, a adoptat modificări noi la Codul Electoral. Modificările principale se referă la:

- Micșorarea cu 10 zile a perioadei de activitate a circumscripțiilor electorale de nivelul I. Această decizie a determinat reducerea cu 10 zile a perioadei de campanie pentru concurenții electorali care candidează pentru funcții de nivelul I, adică pentru 11518 funcții de aleși locali;
- Excluderea normei care obligă radiodifuzorii cu acoperire națională, locală/regională să asigure timpi de antenă gratuit concurenților electorali în cadrul alegerilor locale generale;
- Suspendarea pentru încă cel puțin 4 ani a noii modalității de întocmire a listelor electorale, de către Comisia Electorală Centrală. Astfel, s-a revenit la vechea modalitate de întocmire a listelor electorale, de către administrația publică locală;
- Anularea posibilității prin care alegătorii decideau singuri locul unde să voteze în cazul posesiei concomitent a vizei de reședință și a vizei de domiciliu;
- Explicarea duratei mandatului aleșilor locali;
- Extinderea perioadei în care pot fi operate modificări în listele electorale la solicitarea alegătorilor.

La moment, rămâne incertă și pasibilă mai multor interpretări situația restricțiilor speciale de exercitare a dreptului la vot (art.123 alin.2 Cod Electoral), în special în cazul alegătorilor care posedă concomitent vize de reședință și domiciliu. CEC a public pe pagina sa web o interpretare neoficială a acestei prevederi, oferind prioritate, la alegerea locului de votare, vizei de reședință, pornind de la premisa că listele electorale continuă a fi întocmite de autoritățile locale.

Din 20 de recomandări formulate de efortul de monitorizare Promo-LEX a alegerilor parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010, recomandarea referitoare la revizuirea mecanismului de acordare concurenților a timpului de antenă gratuit la radiodifuzorii publici, a fost luată în considerare de către Parlament la operarea modificărilor în Codul Electoral.

IV. CONSTATĂRI

A. Administrația publică

În perioada monitorizată, observatorii Promo-LEX au constatat că autoritățile administrației publice locale tind să activeze în termenele stabilite de legislația electorală și întreprind măsuri pentru a crea condiții egale tuturor concurenților electorali. Autoritățile administrației publice locale, cu anumite excepții, oferă susținerea logistică necesară organelor electorale.

Locurile pentru afișaj electoral și întâlniri cu alegătorii

În conformitate cu prevederile alin.7 art.47 Cod Electoral, autoritățile administrației publice locale, sunt obligate în termen de 3 zile de la începutul perioadei electorale, adică maxim până la 7 aprilie 2011, să stabilească, să afișeze imediat și să aducă la cunoștința opiniei publice deciziile privind locurile pentru afișaj electoral și lista locațiilor destinate întâlnirilor cu alegătorii. În mare parte, autoritățile administrației publice locale din toate unitățile administrativ teritoriale s-au conformat prevederilor legale. Cu toate acestea, observatorii Promo-LEX, au constatat și unele abateri de la aceste norme legale. Cu depășirea acestui termen (până la 3 zile), deciziile au fost adoptate în următoarele unități administrativ teritoriale de nivelul I: Hîncești, Cimișlia, Basarabeasca, Căușeni, Anenii Noi, Criuleni, Glodeni, Ștefan Vodă, Chișinău.

În unitățile administrativ teritoriale de nivelul I: Hîncești, Cimișlia, Basarabeasca, Căușeni, Anenii Noi, Criuleni, aceste decizii nu au fost făcute publice, fiind limitat accesul observatorilor. Primăria Basarabească, în deciziile adoptate, nu face nici o referințe la localurile puse la dispoziție pentru întreveneri electorale.

Nominalizarea candidaților pentru constituirea consiliilor electorale

Potrivit art.27 alin.4 și 5 Cod Electoral și programului calendaristic elaborat de CEC, consiliile locale de nivelul II, urmau să nominalizeze până la 8 aprilie, sau după caz 11 aprilie, candidați pentru constituirea consiliilor electorale de nivelul II. La rândul lor, consiliile locale de nivelul I, urmau să prezinte până la 18 aprilie, sau după caz 21 aprilie, lista de candidați pentru constituirea consiliilor electorale de nivelul I. Toate consiliile locale de nivelul II și I au nominalizat în termen reprezentanții săi pentru constituirea consiliilor electorale corespunzătoare.

Asigurarea logistică a organelor electorale

Potrivit art.35 alin.6 Cod Electoral, autoritățile administrației publice locale pun la dispoziția consiliilor și birourilor electorale, încăperile și echipamentul necesar pentru organizarea, desfășurarea și totalizarea rezultatelor alegerilor. Totodată, potrivit art.31 alin.1 Cod Electoral, sprijinul din partea autorităților se acordă organelor electorale numai la cerere. Deficiențe în asigurarea logistică a consiliilor electorale au fost sesizate în r-nul Cahul satele Lebedenco și Burlăceni.

Verificarea corectitudinii completării listelor de subscripție

Potrivit art.42 alin.6 Cod Electoral, listele de subscripție în susținerea candidatului independent se autentifică prin aplicarea ștampilei administrației publice locale pe fiecare coală. Potrivit

Instrucțiunii cu privire la modul de întocmire, autentificare, depunere și verificare a listelor de subscripție, în cazul în care listele de subscripție sunt completate cu erori, conducătorul autorității administrației publice locale va face mențiunea respectivă, va confirma aceasta prin semnătura personală și va aplica ștampila autorității administrației publice locale. Abateri de la această normă legală s-au înregistrat în sat. Doroțcaia, raionul Dubăsari, unde primarul actual a refuzat să aplice ștampila pe listele cu semnături colectate în vederea susținerii candidaților independenți Alexandru Berzan și Nina Berzan.

Ajutoare sociale oferite de autoritățile locale

La final de mandat și în contextul sărbătorilor de Paști, mai multe consilii locale au adoptat decizii privind distribuirea de ajutoare sociale categoriilor defavorizate ale populației. Astfel, de cazuri au fost înregistrate în mun. Chișinău și or. Comrat.

B. Administrația electorală

Organele electorale au fost constituite, cu unele excepții, în termenele stabilite de lege și au dat dovadă de comportament echitabil față de concurenții electorali. Deficiențe mai pronunțate s-au constatat la constituirea secțiilor de votare, afișarea informațiilor privind sediile secțiilor de votare și modul de contactare de către public a acestora. Până la 3 mai 2011, pe pagina web a CEC a lipsit informația sistematizată privind sediile secțiilor de votare și modul de contactare de către public a reprezentanților acestora. Observatorii au sesizat cel puțin două cazuri de imposibilitate de exercitare a dreptului de a fi ales în calitate de aleși locali în unitățile administrativ-teritoriale Bender și UTA Regiunea transnistreană.

Constituirea Circumscripțiilor electorale de nivelul II

În termenele stabilite de Codul Electoral, Comisia Electorală Centrală, a constituit circumscripțiile electorale de nivelul II, inclusiv circumscripțiile electorale nr.3 Bender și nr.37 UTA Regiunea transnistreană.

Constituirea Consiliilor Electorale de Circumscripție de nivelul II

Majoritatea Consiliilor Electorale de Circumscripție de nivelul II au fost constituite și au început activitatea pe data de 15 aprilie 2011, conform termenului stabilit în ”Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor locale generale din 5 iunie 2011” (program calendaristic). Cu depășirea termenului prevăzut, și-au început activitatea Consiliile Electorale de Circumscripție de nivelul II pentru raioanele Cahul, Criuleni, Dubăsari, Ialoveni și Șoldănești. Nu au fost constituite consilii electorale de circumscripție pentru unitățile administrativ teritoriale de nivelul II: mun. Bender și UTA Regiunea transnistreană, care nu se află sub controlul autorităților constituționale.

Constituirea Circumscripțiilor Electorale de nivelul I

Circumscripțiile electorale de nivelul I au fost constituite pe 20 aprilie 2011, conform termenului stabilit în programul calendaristic, cu excepția celor din r-le Vulcănești și Glodeni care au fost constituite cu întârziere de 1 zi și cele din r-nul Orhei care au fost constituite cu întârziere de 2 zile. Nu au fost constituite circumscripții electorale de nivelul I pentru unitățile administrativ teritoriale

comunale și satești: Chițcani (Chițcani, Merenești și Zahorna), Cremenciug și Gîsca, din r-nul Căușeni.

Constituirea Consiliilor Electorale de Circumscripție de nivelul I

Majoritatea Consiliilor Electorale de circumscripție de nivelul I au fost constituite la 25 aprilie 2011, în termenul maxim stabilit în programul calendaristic. Cu mici întârzieri au fost înregistrate Circumscripțiile Electorale de nivelul II: Telenești, Bălți, Strășeni și Rîșcani. Nu au fost constituite consilii electorale de circumscripție de nivelul I pentru unitățile administrativ teritoriale comunale și satești: Chițcani (Chițcani, Merenești și Zahorna), Cremenciug și Gîsca, din raionul Căușeni (acestea nu se află sub controlul autorităților constituționale).

Constituirea secțiilor de votare

Majoritatea secțiilor de votare (SV) au fost constituite pe data de 30 aprilie 2011, în limitele termenului stabilit în programul calendaristic. Depășirea cu până la 3 zile a termenului prescrist a fost înregistrată în raionul Ungheni și Nisporeni. Totodată, consiliile electorale de nivelul II au publicat cu întârziere de până la 3 zile hotărârile privind constituirea SV pentru Chișinău, Călărași, Criuleni, Dubăsari, Fălești, Glodeni, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Rezina, Strășeni, Șoldănești, Ungheni. Contrar prevederilor programului calendaristic, Comisia Electorală Centrală nu a plasat pe pagina sa web până la 3 mai 2011, informația privind sediile secțiilor de votare și datele de contact a acestora. Nu au fost constituite secții de votare în: Chițcani (Chițcani, Merenești și Zahorna), Cremenciug și Gîsca, din raionul Căușeni, care nu se află sub controlul autorităților constituționale.

Degrevarea din funcție a membrilor Consiliilor Electorale de Circumscripție de nivelul II și I

Degrevarea din funcție a unor membri din Consiliile Electorale de Circumscripție de Nivelul II s-a făcut până la data de 19 aprilie 2011, conform termenului stabilit în programul calendaristic.

Degrevarea din funcție a unor membri din Consiliile Electorale de Circumscripție de Nivelul I s-a făcut până la data de 28 aprilie 2011, conform termenului stabilit în programul calendaristic. Cu depășirea termenului prescrist, au degrevat din funcție membrii Consiliilor Electorale de Circumscripție de nivelul I din s. Băcioi, s. Budești, s. Ciorescu, s. Condrița, or. Cricova, s. Cruzești, or. Durlești, s. Ghidighici, s. Sîngera, s. Tohatin și s. Vatra, aflate în componența circumscripției electorale Chișinău.

Începerea înregistrării concurenților electorali

Potrivit cu art.41 alin.1 Cod Electoral, desemnarea candidaților se face după constituirea circumscripțiilor electorale și consiliilor electorale de circumscripție. Observatorii au constatat un caz (circumscripția Burlăceni și Lebedenco, r-nul Cahul) în care începerea înregistrării s-a efectuat cu întârziere față de termenul limită stabilit (19 aprilie 2011).

Înregistrarea candidaților pentru funcția de primar și consilier în consiliul raional, orașenesc sau sățesc a avut loc în toate Consiliile Electorale de Circumscripție de nivelul II și I constituite.

Observatorii Promo-LEX au sesizat cel puțin două cazuri, în care locuitori din aria de acoperire a circumscripțiilor electorale nr.3 Bender și nr.37 UTA Regiunea transnistreană au sesizat imposibilitatea exercitării dreptului de a fi ales.

Prestația membrilor Consiliilor Electorale de Circumscripție

În cadrul Consiliului Electoral de Circumscripție de nivelul II din r-nul Cahul, tragerea la sorți pentru stabilirea locului în buletinul de vot pentru 8 concurenți electorali, care au depus actele pentru înregistrare la 19 aprilie 2011, s-a efectuat cu întârziere de 1 zi, din lipsă de cvorum.

Consiliul Electoral de Circumscripție de nivelul II din r-nul Sângerei a înscris un candidat pe locul 1 al buletinului de vot fără ca acesta să participe în tragerea la sorți pentru stabilirea numărului de ordine în buletinul de vot. Cazuri similare au fost înregistrate la Consiliile Electorale de Circumscripție de nivelul I din s. Balabanu r-nul Taraclia și s. Lebedenco r-nul Cahul.

În satul Cunicea, r-nul Florești, un candidat la funcția de primar a fost somat de către președintele consiliului de nivelul I, să degreveză din funcția de profesor la liceul din localitate.

Amenajarea Consiliilor Electorale de Circumscripție de nivelul 2 și 1

Potrivit p.4 al Regulamentului privind activitatea consiliului electoral de circumscripție, aprobat prin Hotărârea CEC nr.395 din 14 decembrie 2006, sediul Consiliului electoral de circumscripție trebuie să dispună de inscripția "Consiliul electoral de circumscripție".

La sediile Consiliilor Electorale de Circumscripție de nivelul I din s. Capaclia, s. Antonești, s. Aluatu, s. Celic r-nul Taraclia, a fost constatat faptul neafișării programului de lucru și a inscripțiilor consiliilor, ceea ce făcea imposibil găsirea acestora. Devieri similare au fost constatate și în unele circumscripții electorale din raionul Cahul.

C. Listele electorale

Majoritatea primăriilor nu au demonstrat o abordare standardizată de lucru privind întocmirea, administrarea, transmiterea, actualizarea și verificarea listelor electorale. Observatorii au avut acces la listele electorale fără obstacole.

În raioanele Dubăsari, Orhei, primăriile, la sesizarea observatorilor Promo-LEX, au început actualizarea listelor electorale. Nu se lucrează asupra listelor electorale în Rezina și Criuleni. În Bălți și r-urile Sîngerei, Florești, Telenești și Soroca, CER1 se ocupă de verificarea și întocmirea listelor electorale. În primăriile r-ului Călărași și r-ului Glodeni (s. Iabloana, Sturzovca, Fundurii Vechi) s-a constatat că la întocmirea listelor electorale, funcționarii se confruntă cu problema includerii studenților care au viză de domiciliu în localitățile respective și viză de reședință în localitățile unde își fac studiile. Factori decizionali de la primăriile Horodiște și Răciula din r-nul Călărași au decis să nu organizeze deplasări la domiciliu pentru perfectarea listelor electorale, invocând lipsă de fonduri. Primăria or. Drochia s-a confruntat cu refuzul instituțiilor de stat (Judecătoria Drochia, OSC Drochia, Biroul de documentare a populației) de a coopera în vederea

verificării listelor electorale. Au fost observate cazuri când listele nu au fost afișate pentru acces public.

D. Concurenții electorali

În perioada de raportare au fost observate activități de campanie electorală în marea parte a țării. Cu toate acestea, observatorii au constatat cazuri de interpretare extensivă a legislației electorale. Au avut loc activități de agitație electorală înaintea înregistrării în calitate de candidat la organele electorale, inclusiv cu oferirea unor cadouri electorale. Îngrijorare deosebită prezintă aplicarea metodelor violente în raport cu adversarii de opinie/politici și cazuri de abuz de putere.

Incidente violente

Observatorii au constatat cazuri de intimidare fizică și psihică față de persoane antrenate într-o formă sau alta în campania electorală.

În perioada între 19 și 21 aprilie 2011, a fost sesizată aplicarea metodelor de intimidare psihică față de actualul primar al satului Zăgorani r-nul Orhei, membru al PD, Vasile Cojocar. Pe 21 aprilie 2011, în satul Vorniceni, r-nul Strășeni, a fost forțată cu toporul, ușa casei candidatului PD la postul de primar Rodica Jereghi. Poliția investighează cazul. S-a constatat că din casă nu au dispărut bunuri, însă a fost făcută dezordine, iar pe canapeaua din dormitor lăsat un topor.

Ana Malai, secretara consiliului local s. Lebedenco, r-nul Cahul și candidat independent la funcția de primar în aceeași localitate, a abuzat de funcția deținută, insultând verbal membrii consiliului și deteriorat panoul cu informația despre depunerea actelor de către candidați, afișat în holul primăriei.

În s. Țințăreni, r-nul Telenești, în incinta Consiliului Electoral a avut loc o ciocnire verbală între candidați la funcția de primar din cauza numărului de ordine din buletin.

Pe 24 aprilie, în s. Varatic, r-nul Ialoveni, nepotul primarului Iurie Chirman, membru PD a fost agresat de către 3 persoane: Arcadie Balaban, Roman Balan, Vasile Balan, membri PCRM, dintre care primii doi au fost desemnați drept candidați la funcția de consilier local, pe 27 aprilie 2011. Pe acest caz a fost pornită o urmărire penală în temeiul art. 287(2) "Huliganism".

La 11 aprilie 2011, observatorii au sesizat faptul că automobilul Valentinei Casian, ulterior candidat PL la funcția de primar în orașul Strășeni, a fost incendiat în noaptea anterioară. Primele verificări efectuate de pompieri au exclus ipoteza unei defecțiuni tehnice care ar fi provocat incendiul.

Activități de campanie electorală înainte de termen

Conform Codului Electoral, în perioada electorală, agitația începe odată cu înregistrarea concurenților de către Consiliul Electoral de Circumscripție.

Observatorii Promo-LEX au raportat activități de campanie electorală înaintea înregistrării candidaților electorali în r-nul Criuleni, orașul Ocnița, orașul Cimișlia. Printre aceste activități s-au numărat publicarea în ziare de articole cu mesaj de felicitare cu sărbătorile de Paști pentru cetățeni; întâlniri cu alegătorii; distribuirea calendarelor cu emblema partidului, distribuirea afișelor de felicitare cu ocazia sărbătorilor de Paște.

Lansarea campaniilor electorale

Lansarea campaniilor electorale de către concurenții electorali a luat diverse forme: întruniri cu susținerea briefingurilor în fața primăriilor, acțiuni de salubritate a parcurilor, întrunire cu susținerea briefingurilor în scuarul Catedralei mitropolitane din Chișinău, conferințe de presă, ședințe ale partidului.

”Cadouri Electorale”

În conformitate cu art.38 al.7 Cod Electoral, concurenților electorali li se interzice să propună alegătorilor bani, cadouri, să distribuie fără plată bunuri materiale, inclusiv din ajutoarele umanitare sau din alte acțiuni de binefacere.

Următorii concurenți electorali au fost observați oferind cadouri electorale: 1. membrii PDM, sub logoul „Un Trandafir pentru Rezina”, au împărțit flori cetățenilor din or. Rezina și s. Ciorna, r-nul Rezina; 2. Petru Volosciuc, candidatul PLDM la funcția de primar al orașului Strășeni, a vizitat mai multe familii vulnerabile și le-a oferit cozonaci, ouă roșii și alte produse alimentare; 3. Organizația teritorială PL din r-nul Strășeni, în frunte cu Valentina Casian, candidat la primăria orașului Strășeni, a oferit familiei Culeanu un televizor și pachete cu cozonaci, ouă roșii și alte produse alimentare; 4. Valentina Buliga, candidat din partea PDM la funcția de primar general al Chișinăului, pe data de 28 aprilie 2011, a oferit mameleor din Spitalul Nr. 1 și 2 din Chișinău pungi cu scutece, suzete, șervețele. Pe 30 aprilie 2011, Valentina Buliga a înmănat medalii câștigătorilor concursului internațional la matematică; reprezentanții concurentului electoral PLDM din s. Dubăsarii Vechi raionul Criuleni au vizitat la 27-29 aprilie, 7 case ale alegătorilor din s. Dubăsarii Vechi și le-au promis celor ce nu aveau buletine de identitate să le perfecteze din contul PLDM.

Contestații

În perioada monitorizată, au fost depuse la instanțele ierarhic superioare, contestații din partea candidaților electorali. În mare parte, acestea contestă încălcarea procedurii de înregistrare a candidaților și de alocare a numerelor de ordine în buletinul de vot.

Tipuri de agitație electorală

În perioada monitorizată, în majoritatea raioanelor s-au constatat activități de agitație electorală, cu preponderență întreprinse de către concurenții electorali cu reprezentare în Parlament. Excepție au constituit circumscripțiile Călărași și Fălești. Observatorii Promo-LEX au raportat următoarele tipuri de activități de agitație electorală: acțiuni de salubritate a zonelor verzi și discursurile publice, întrunirile în locuri publice cu utilizarea posterelor electorale, distribuirea panglicilor și drapelurilor, plasarea panourilor electorale, afișelor electorale, organizarea a cel puțin două concerte, finanțarea și implicarea în acțiuni caritabile.

Afișe electorale fără însemnele necesare

Potrivit art.64¹ alin.6 Cod Electoral, fiecare material publicitar trebuie să conțină denumirea concurentului electoral, data tipăririi, tirajul și denumirea tipografiei.

În perioada monitorizată, materiale publicitare sub forma de afișe, agende telefonice sau calendare, fără prezența însemnelor necesare prevăzute de art. 64¹ alin.6 Cod Electoral, au fost folosite de următorii concurenți electorali: PCRM, PLDM, Partidul „Nash dom – Moldova”.

Amplasarea afișelor electorale în locuri neautorizate

În conformitate cu p.12 al Regulamentul privind modalitatea plasării publicității electorale pe panourile publicitare în perioada electorală, aprobat prin Hotărârea CEC nr.2088 din 10 februarie 2009, se interzice amplasarea afișelor electorale: în transportul public de călători proprietate publică; pe monumente, clădiri, obiecte și încăperi, care au o valoare istorică, culturală sau arhitecturală, indiferent de forma de proprietate; în încăperile în care sunt amplasate consiliile și birourile electorale și la o distanță de 50 de metri de la acestea; pe garduri, îngrădiri, stâlpi și alte tipuri de construcții, precum și pe dispozitive, utilaje, indiferent de forma de proprietate.

Contrar acestor prevederi au fost depistate afișe electorale a PLDM în mun. Chișinău: pe gardul unui spital, pe stâlpi de electricitate, la intrările în blocurile de locuit, pe gardul stadioanelor de fotbal, pe clădirea unei biblioteci.

Utilizarea resurselor administrative

Codul bunelor practici al Comisiei de la Veneția prescrie egalitate strictă în utilizarea mijloacelor publice în scopuri electorale de către concurenții electorali. Art.46 al.2 Cod Electoral prevede că: „Tuturor concurenților electorali li se oferă posibilități egale în asigurarea tehnico-materială și financiară a campaniei electorale.” La fel, potrivit art.47 alin.6 Cod Electoral, candidații nu dreptul să folosească resursele administrative în campaniile electorale.

În perioada raportare, observatorii Promo-LEX au constatat cel puțin 2 cazuri de utilizare a resurselor administrative, inclusiv a funcției, în favoarea anumitor candidați electorali. Astfel: ședințele PL din raionul Ștefan Vodă au avut loc în sediul Consiliului Raional Ștefan Vodă, pe motiv că sediul PL se afla în reparație, iar pe 28 aprilie 2011, ședința PLDM din raionul Fălești a avut loc în sala de ședințe a școlii muzicale Fălești.

E. Mass-media locală și regională

Observatorii au constatat interes sporit din partea presei locale și regionale față de campania electorală, în special față de activitatea administrației electorale și a concurenților electorali. Autentificarea autorilor publicității electorale a fost în unele cazuri problematică, contrar prevederilor legale.

Reflectarea activității administrației electorale

În mare parte mass-media locală/regională a reflectat pe larg campania electorale. Bunăoară în r-nul Basarabeasca, la televiziunea locală Bas TV și postul de radio Bas FM este derulat zilnic avizul

text-voce ce ține de componența nominală a CE de nivelul II, sediul, modul de contactare, orele de înregistrare a candidaților, organul de conducere a CE de nivelul II. În r-nul Căușeni, activitatea CII este mediatizată de către TV locala Studio L și postul de radio „Radio Dor”, iar la Soroca de către televiziunea locală „Sor-TV”. În r-nul Cimișlia, în ziarul ”Gazeta de Sud” au fost publicate deciziile CER Cimișlia nr.11. Ziarele ”Свет”(Taraclia), “Cahul Expres”, ”Гагаузкие Вести” și “Panorama” (Vulcanesti), Curierul de Edineț, Meleag Natal (Briceni), Meridian Ocnîța, Evenimentul Actual (Rîșcani), “Ora Locală” (Ialoveni), ”Plaiul Orheian”, “Unghiul”(Ungheni), “Expresul de Ungheni”, “Patria Mea” (Fălești), ”Est – Curier” (Criuleni), „Călărașii”, ”Cîmpia Glodenilor”, „Observatorul de Nord” și săptămânalul „Realitatea” ambele din Soroca au plasat informații despre constituirea CE2, CE1, cât și hotărârile adoptate de către acestea.

Reflectarea activității concurenților electorali

În r-nul Hîncești, ziarul local „Curierul de Hîncești, a publicat felicitări cu ocazia Sfințelor Paști din partea partidelor PDM, PCRM, PL PLDM, și interviuri cu doi primari: Zinaida Dubceac din Bozieni, membru PDM și s. Tudor Sîrbu din s. Logănești care intenționează să devină candidat independent. Ambii aspiră la funcția de primar.

Pe 22 aprilie 2011, au fost difuzate dezbateri la postul de televiziune local NTS (Taraclia) între liderii raionali ai partidelor PCRM, Sergiu Filipov (deputat în Parlament) și președintele raionului Vasili Plagov, membru PDM.

În ziarul Asociației Obștești „Наш дом Гагаузия”(Comrat) „Vatan” din 20 aprilie 2011 au apărut interviuri cu președintele asociației, Constantin Sibov și membrii ei. Principalele teme țin de probleme orașului Comrat, membrii asociației critică administrația primăriei Comrat.

Ziarul “Eni Gagauzia”(Comrat), Nr.14, din 20 aprilie 2011, îndeamnă alegătorii să susțină candidatura la funcția de primar a or. Comrat a lui Nicolae Dudoglo.

Ziarul Cahul Expres plasează agitație electorală în favoarea PCRM și PLDM. De asemenea au fost publicate felicitări cu ocazia Paștelui din partea PL și PLDM

Televiziunea prin cablu “TV CABLU” din Ocnîța pe larg mediatizează activitatea PCRM.

„Observatorul de Nord” din Soroca, la rubrica „Scrisoare la redacție” publica un articol semnat de deputatul în Parlamentul din partea PCRM, Elena Botnarenco, despre situația financiară a primăriilor din raion.

Ziarul “Ora Locală”(Ialoveni) publică biografia lui Mihai Maciuca, candidatul PDM la funcția de primar de Ialoveni.

În ziarul ”Est-Curier” (Criuleni) este plasată adresarea președintelui raionului Dumitru Simon, locul 2 în listele de candidați pentru funcția de consilier raional din partea PDM. În edițiile din 15 și 22 aprilie ale aceluiași ziar se anunță că acel concurent electoral care va amenaja în or. Criuleni până pe 30 mai un teren de joacă modern pentru preșcolari, va beneficia de publicitate electorală gratuită.

“Expresul de Ungheni” din 22 aprilie publică un anunț publicitar „Pe 5 iunie votează echipa PLDM”, fără a indica de către cine este achitat acesta.

În ziarul “Pasul nou”(Dondușeni) au apărut articole ce pun în lumină favorabilă partidele PCRM și PLDM.

V. RECOMANDĂRI

1. Inițierea unor campanii de sensibilizare a concurenților electorali și a alegătorilor privind necesitatea unui mod de conduită calm și civilizată reciproc, în vederea evitării cazurilor de violență fizică și psihică;
2. Aprofundarea instruirii în domeniul legislației electorale a tuturor membrilor organelor electorale de nivelul I și II, de către specialiști, în deosebi, în cazul alegerilor locale generale, când aceste organe au responsabilități majore;
3. Interpretarea oficială a alin.2 art.123 Cod Electoral, în speță a noțiunilor de „restricții speciale ale dreptului la vot” și „ La alegerea consiliului local și a primarului nu participă alegătorii care nu domiciliază în unitatea administrativ-teritorială respectivă”;
4. Întocmirea listelor electorale de către o singură instanță pe întreaga țară în scopul îmbunătățirii listelor electorale de bază;
5. Instituirea unor standarde minime privind condițiile tehnice, amenajarea și asigurarea logistică a localurilor organelor electorale precum și programul de activitate a acestora;
6. Definirea termenilor de „cadouri electorale”, „corupere electorală” și instituirea unui mecanism de calificare a materialelor de agitație electorală pentru evitarea camuflării cu ajutorul acestor materiale a situațiilor de corupere electorală;
7. Cercetarea de către organele competente a cazurilor eventuale de utilizare a resurselor administrative în campanie de către concurenții electorali și persoanelor afiliate acestora și sancționarea persoanelor culpabile;
8. Aplicarea recomandărilor Comisiei de la Veneția ce prevăd operarea și implementarea de modificări la legea electorală nu mai târziu de un an înainte de convocarea unui scrutin;
9. Interzicerea activităților de campanie înainte înregistrării în calitate de concurent electoral, inclusiv pentru evitarea posibilelor incoerențe în reflectarea cheltuielilor din fondul electoral pentru activitățile de campanie.